

ČVUT v Praze

Fakulta elektrotechnická

Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd

Základy účetnictví, finanční výkazy

Ing. Erik Geuss

Ekonomika podnikání

2/2011

Obsah

1. Co je to účetnictví, historie, legislativa
2. Metody
3. Účetní soustavy
4. Účetní evidence
5. Aktiva, Pasiva, Rozvaha,
Výsledovka, Cash Flow
6. Základní vztahy v účetnictví

Uživatelé účetních informací

- Vedení firmy
- Vlastníci firmy (současní i potenciální)
- Věřitelé (banky, držitelé obligací)
- Konkurence, odběratelé, dodavatelé
- Zaměstnanci, veřejnost
- Státní a místní orgány (statistika, daně)

Základní princip účetnictví:

"Věrné a poctivé zobrazení skutečnosti"
"true and fair view"

Vedení účetnictví

- Právnícké osoby
- Zahraniční osoby v ČR
- Fyzické osoby
  - ☐ zapsané v obchodním rejstříku
  - ☐ dle zvláštních předpisů
  - ☐ obrat > 6 mil.Kč
  - ☐ dobrovolně

Předmět účetnictví:

„stav a pohyb majetku (aktiv), závazků (pasiv), náklady, výnosy,
výsledek hospodaření (zisk) ... “

Účetní soustavy

- Účetnictví podvojně:
  - ❑ zákon o účetnictví, české účetní standardy
- Daňová evidence (dříve tzv. jednoduché účetnictví):
  - ❑ pro účely vyměření daně z příjmů
  - ❑ evidence příjmů a výdajů
  - ❑ zachycovány hotovostní transakce, není časové rozlišení!!!
    - výjimky - odpisy dlouhodobého majetku, leasing

Právní rámec účetnictví

➤ ČR

- ☐ zákon o účetnictví 563/1991 Sb.
- ☐ vyhláška MF ČR 500/2002
- ☐ České účetní standardy

➤ Použití mezinárodních účetních standardů:

- ☐ povinnost pro kótované cenné papíry
- ☐ konsolidovaná účetní závěrka za skupinu firem
- ☐ možnost pro ostatní subjekty

➤ IFRS – International Financial Reporting Standards (dříve: IAS)

➤ US GAAP – US Generally Accepted Accounting Principles

Účetní zásady

- **Předpoklad pokračování činnosti firmy** (going concern) - předpokládá se pokračování činnosti v dohledné budoucnosti v. konkurz, likvidace
- **Akruální princip** - náklady a výnosy se zahrnují do období, s nímž věcně a časově souvisí, bez ohledu na pohyb peněz
- **Zákaz kompenzace** - položky nelze vzájemně započítávat (majetek x závazky, náklady x výnosy)
- **Zásada opatrnosti** - zahrnují se hrozící ztráty, nikoli ale očekávané, „hrozící“ zisky
- **Kontinuita** - stálost používaných metod, uspořádání informací v účetních výkazech
- **Historické ceny** - ceny z doby pořízení majetku
- **Reálné ceny** - současné ceny (část finančního majetku)
- **Vymezení okamžiku realizace**

Základní účetní výkazy

➤ **Rozvaha - bilance aktiv a pasiv**

- ☐ vlastní kapitál
- ☐ cizí kapitál
- ☐ stav majetku a závazků firmy
- ☐ informace o finančním postavení firmy

➤ **Výsledovka - výkaz zisků a ztrát**

- ☐ bilance výnosů a nákladů
- ☐ informace o výsledku
- ☐ hospodaření firmy a její efektivnosti

➤ **Výkaz o peněžních tocích (cash flow)**

- ☐ bilance příjmů a výdajů
- ☐ informace o peněžních tocích, tvorbě a použití zdrojů

AKTIVA

Vložené prostředky, které jsou výsledkem minulých událostí, a u nichž se očekává, že přinesou firmě budoucí ekonomický efekt v podobě peněz

Stálá, fixní aktiva

předpokládaná doba použití delší než jeden rok

Oběžná, krátkodobá aktiva

zásoby, pohledávky, krátkodobý finanční majetek, peníze a peněžní ekvivalenty

PASIVA (dluhy)

DLUHY (cizí kapitál), jsou současné závazky pocházející z minulých událostí a očekává se, že jejich vyrovnaní vyústí do snížení prostředků

Dlouhodobé závazky

- dlouhodobé bankovní úvěry a vydané obligace

Krátkodobé závazky

- dodavatelé, zaměstnanci, banky, stát - daně apod.

VLASTNÍ KAPITÁL

- zbytková část
- rozdíl mezi celkovými aktivy a dluhy (cizím kapitálem)
- nároky akcionářů, společníků vůči firmě

NÁKLADY

- **Úbytek peněžních prostředků**
  - ❑ zaplacení za službu v hotovosti
- **Úbytek nepeněžních aktiv**
  - ❑ spotřeba materiálu ze zásob, odpisy
- **Vznik závazku**
  - ❑ zaúčtování faktury za opravu zařízení

VÝNOSY

- Přírůstek peněz
  - ❑ prodej zboží, výrobků a služeb za hotové
- Přírůstek nepeněžních aktiv
  - ❑ prodej na fakturu
- výjimečně jako snížení závazků
  - ❑ zánik závazku bez jeho úhrady

Výnosem jsou i přírůstky aktiv, které si podnik "vyrobil" pro vlastní potřebu (tzv. aktivace). Současně s tím se zaúčtují i příslušné náklady na pořízení těchto aktiv (tzv. brutto princip)

Bilance aktiv a pasiv - rozvaha

Aktiva

Fixní, dlouhodobá aktiva

- nehmotný majetek
- hmotný majetek
- finanční investice

Oběžná aktiva

- zásoby
- pohledávky
- finanční majetek
- peníze

Ostatní aktiva

Pasiva

Vlastní kapitál

- základní kapitál
- emisní ážio
- rezervní fondy
- akumulovaný zisk
- zisk běžného roku

Cizí kapitál

- dlouhodobý cizí kapitál
- krátkodobé závazky

Ostatní pasiva

1

2

3

4

5

6

Bilanční rovnice

Aktiva **A** = Vlastní kapitál **VK** + Dluhy **D**

Vlastní kapitál

- Základní kapitál ZK (při založení firmy)
- Zisky uplynulých let (AKZ), které byly vytvořeny v letech minulých a ponechány, akumulovány ve firmě
- Zisk běžného, právě uplynulého roku Z_r , který vznikl v důsledku přírůstku aktiv na levé straně bilanční rovnice

Bilanční rovnice

$$A = ZK + AKZ + Zr + D$$

➤ Zisk (ztráta) běžného roku

□ Přírůstek (úbytek) vlastního kapitálu, je výsledkem hospodaření za právě uplynulé účetní období a je rozdílem

- výnosů V (přírůstek hodnoty aktiv, v peněžní i nepeněžní podobě)
- nákladů N (spotřeba aktiv v procesu výroby, nebo úbytek jejich hodnoty)

$$A = ZK + AKZ + (Vr - Nr) + D$$

Příklady účetních operací

- A- A+** nákup zásob materiálu za hotové
- A+ P+** nákup zásob na fakturu, přijetí úvěru
- A- P-** zaplacení faktury, úmor úvěru, dividendy
- P- P+** převod zisku do rezervního fondu

Náklady

- A- N** spotřeba materiálu ze zásob
- P+ N** zaúčtování mezd

Výnosy

- A+ V** prodej zboží za hotové, na fakturu
- P- V** zánik závazku bez jeho úhrady

Výsledovka I

01	I.	Tržby za prodej zboží
02	A	Náklady na prodané zboží
03	01 – 02	Obchodní marže
04	II.	Výroba
	II.1.	Tržby za vlastní výrobky a služby
	II.2.	Změna stavu zásob vlastní výroby
	II.3.	Aktivace
05	B	Výrobní spotřeba
	B.1.	Spotřeba materiálu a energie
	B.2	Služby
06	03 + 04 - 05	Přidaná hodnota

Výsledovka II

07	C	Osobní náklady
08	D	Daně a poplatky
09	E	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
10	III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu
11	F	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu
12	G	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti
13	IV.	Ostatní provozní výnosy
14	H	Ostatní provozní náklady
15	V.	Převod provozních výnosů
16	I	Převod provozních nákladů
17		Provozní výsledek hospodaření (06 - 07 - 08 - 09 + 10 - 11 - 12 + 13 - 14 + (-15) - (-16))

Výsledovka III

- Provozní výsledek hospodaření
- Finanční výsledek hospodaření
- Daň z příjmů z běžné činnosti
- Mimořádný hospodářský výsledek hospodaření
- Výsledek hospodaření za účetní období

Výsledovka - účelové členění

01	I.	Tržby z prodeje výrobků, zboží a služeb
02	A	Náklady prodeje
03	01 – 02	Hrubý zisk nebo ztrát
04	B	Odbytové náklady
05	C	Správní režie
06	II.	Jiné provozní výnosy
07	D	Jiné provozní náklady
08	03-B-C-II.-D	Provozní výsledek hospodaření

Výkaz cash flow I

Účetní zisk (ztráta) před zdaněním

+ Odpisy stálých aktiv

Změna stavu rezerv, opravných položek, ...

Zisk (ztráta) z prodeje stálých aktiv

+ Výnosy z dividend a podílů na zisku

Nákladové (+) a výnosové (-) úroky

Změna stavu pracovního kapitálu ( )

(pohledávky, krátkodobé závazky, zásoby)

Zaplacené úroky (-), přijaté úroky (+)

Zaplacená daň z příjmů za běžnou činnost (-)

A*** Čistý peněžní tok z provozní činnosti

Výkaz cash flow II

Výdaje na pořízení stálých aktiv (-)

Příjmy z prodeje stálých aktiv (+)

Půjčky a úvěry spřízněným osobám

B*** Čistý peněžní tok z investiční činnosti

Změna stavu dlouhodobých a krátkodobých závazků
(úvěry, obligace, ...)

Změny vlastního jmění s peněžním dopadem
(zvýšení zákl. kapitálu, výplaty dividend ...)

Přijaté dividendy a podíly na zisku

C*** Čistý peněžní tok z finanční činnosti

Literatura:

- Synek a kol.: Manažerská ekonomika, Grada, 2005
- Sedláček a kol.: Základy finančního účetnictví, EKOPRESS, Praha 2005
- Petřík, T.: Ekonomické a finanční řízení firmy, Grada, Praha, 2007
- Sedláček, J.: Účetnictví pro manažery
- Fialová H.: Malý ekonomický výkladový slovník, A plus, Praha 2006
- Zákony ČR v platném znění (např. na www.portal.gov.cz)

Materiály k jednotlivým přednáškám jsou zveřejněny
na <http://ekonom/materialy/epd/index.htm>

Děkuji za pozornost